

**6D010300—«Педагогика және психология» мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған Айтенова
Эльмира Абдикалиевнаның «Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында
болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығын қалыптастыру»
тақырыбындағы диссертациялық зерттеуіне ғылыми кеңесшінің**

ШІКІРІ

Бүгінгі қоғамның жаһандану мен инновациялық ұтқырлық, технологиялық пен технократтық, ақпараттық цифрлық өзгерістеріне сәйкес қарқынды дамуы мен рухани жаңғыруы жағдайында осы заманауи қағидаттарды жүзеге асыруға білікті мамандардың қажеттілігі артып отыр. Ал бұд болса, олардың осындай өзгешеліктер мен жаңалықтарға жылдам бейімделіп, тез сіңісіп кетуі болашақ маманның, соның ішінде мұғалімнің практикалық даярлығының жеткілікті және жоғары деңгейінен талап етіледі.

Осыған орай болашақ педагогтардың жоғары білім алу барысында келешектегі кәсіби қызметіне практикалық бағдарлы даярлануын, яғни практикалық дайындығын күшейту қажеттілігін арттырады. Осыған байланысты педагогикалық білім беруде теориялық даярлығы мен практикалық даярлығы оқу орнында және өндірісте, яғни біздің жағдайымызда бала бақшаларда, мектептер мен колледждерде қатар жүруді жүзеге асыратын дуальді оқыту өзекті болып табылады.

Қазіргі уақытта педагогика ғылымы мен тәжірибесі саласында Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіне дуальді оқытуды ендіру мәселелерінің теориялық-әдіснамалық, ұйымдастырушылық-әдістемелік негіздерін зерттеуге аса мән берілуде. Олай дейтініміз бүгінгі таңда Қазақстанда дуальді оқыту орта білімнен кейінгі техникалық және кәсіптік білім беру (ТЖКББ) ұйымдарында табысты жүзеге асырылып келеді. Осы тәжірибе дуальді оқытуды ендірудің теория мен практика арасындағы алшақтықты жоятындығын; білім алушының оқу мен жұмысқа практикалық дағдысын игеру түрткісін жоғарылататындығын, мекеме басшысының өзінің қызметкерін практикалық оқытуға қызығушылығы болатындығын және т.б. көрсетті.

Алайда, қазіргі уақытта дуальді оқытуды болашақ мұғалімнің кәсіби даярлығына толығымен ендіру, көшіре салу мүмкін емес. Өйткені олардың кәсіби даярлығындағы теориялық және практикалық құрамдарының пайыздық көрсеткішін теңестірудің, ал практикалық бөлігінің барлығын өндірісте (яғни болашақ мұғалімдердің кәсіби даярлығында мектеп пен колледж базасында) жүзеге асырудың әдіснамалық-ұйымдастырушылық негіздері жасала қойған жоқ, ол *біріншіден*. *Екіншіден*, дуальді жүйені жоғары педагогикалық білім беруде жүзеге асырудағы қиындықтар себептерінің анықталмауы және оны ендіру механизмінің жасалмауы да бұл мәселенің теориялық-практикалық тұрғыдан зерттеле түсуін қажет етеді.

Осы мәселені, яғни жоғары педагогикалық білім берудің оқу-тәрбие процесіне дуальді оқытудың элементтерін ендіре отырып болашақ мұғалімдерді мектеп, колледж, жоо-ң өзара әрекеттестігі негізінде кәсіби іс-әрекетке даярлаудың теориялық, практикалық негіздерін зерттеу қажеттілігі Э.А.Айтенованың зерттеу проблемасының өзектілігін анықтайды. Осы айтылғандарға сәйкес ұсынылып отырған диссертациялық зерттеу проблемасы жаңа, көкейкесті.

Эльмира Айтенова *зерттеу барысында* дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында қарастырылған шетелдік және отандық әдебиеттерге контент-талдау, теориялық негіздеу, эмпирикалық зерттеулер жүргізу (сауалнама, әңгімелесу, сұхбат және т.б.), математикалық өңдеу әдістері мен тәсілдерін қолдану негізінде бірқатар ғылыми нәтижелерге қол жеткізді:

1 Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығын қалыптастырудың теориялық негіздері анықталды.

2 Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығының компоненттері, өлшемдері мен көрсеткіштері айқындалды.

3 Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығы қалыптасуының психологиялық-педагогикалық шарттары айқындалды.

4 Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығын қалыптастыру үдерісінің құрылымдық-функционалдық моделі жасалды және оның тиімділігі тәжірибелік-эксперимент жүзінде тексерілді.

Ұсынылып отырған диссертацияның құрылымы мен мазмұны оның тараулары мен параграфтарының бір-бірімен тығыз логикалық байланыста, ішкі бірлікті сақтай баяндалғанын көрсетеді. Ал бұл болса, докторанттың диссертациялық жұмыс жазуға аса жауапкершілікпен қарағандығын дәлелдейді.

Э.Айтенованың жарық көрген еңбектері Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым сапасын қамтамасыз ету комитетінің (әрі қарай Комитет) талаптарына сай келеді. Оның жарияланымдары Скопус мәліметтер базасына енетін нөлдік емес импакт-факторлы шетел басылымында (квартиль-3, процентиль-47), Комитет тізіміндегі журналдарда, шетелдегі, республикадағы халықаралық конференцияларда басылым көрген.

Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығын қалыптастыруда теориялық және эмпирикалық зерттеу жүргізу барысында да докторант зерттеу проблемасының теориясы мен әдіснамасын жетік меңгергендігін көрсетті және белсенділік танытты. Айтенова Эльмира Абдикалиевна диссертациялық зерттеу жұмысын орындау барысында білімділігімен, біліктілігімен, зерттеушілік мәдениетімен және адами тұлғалық қасиеттерімен ерекшеленді.

Сонымен Айтенова Эльмира Абдикалиевнаның «Дуальді-бағдарлық оқыту жағдайында болашақ педагогтардың кәсіби іс-әрекетке даярлығын қалыптастыру» тақырыбында жазылған диссертациясы дербестігі айқындалған, ғылыми жаңалығы мен практикалық маңыздылығы бар еңбек, диссертациялық жұмысты «6D010300–Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы /PhD/ дәрежесін алу үшін көпшілік алдында қорғауға ұсынуға болады.

**Ғылыми кеңесшісі,
педагогика ғылымдарының
докторы, профессор**

Әбдіғапбарова Ұ.М.